

«Kjekt på Bokn»

– folkehelsearbeid i en liten kommune

■ DAG-HELGE RØNNEVIK, *kommuneoverlege i Bokn kommune*

Små kommuner kan vise vei i folkehelsearbeidet. Det er nemlig ikke størrelsen det kommer an på. Jo mindre kommuner, jo kortere er avstanden mellom styrende instanser og befolkningen. Bokn i Rogaland satser ressurser på å skape nye helsebringende møteplasser for innbyggerne. Det legger til rette for en bedre folkehelse.

Samhandlingsreformen legger opp til at kommunene skal intensivere innsatsen både innen forebyggende og helsefremmende arbeid. I forslag til ny folkehelselov § 3 defineres folkehelsearbeid slik:

Folkehelsearbeid: samfunnets innsats for å påvirke faktorer som direkte eller indirekte fremmer befolkningens helse og trivsel, forebygger psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, eller som beskytter mot helsetrusler, samt arbeid for en jevnere fordeling av faktorer som direkte eller indirekte påvirker helsen.

Loven skal legge til rette for et langsiktig og systematisk folkehelsearbeid. Det blir spennende å se når samhandlingsreformen trer i

kraft i 2012 hvordan kommunene organiserer seg for å imøtekomme dette. Størrelsen på kommunene vil trolig bety mye for hvilke løsninger som velges.

Helsevesenet mindre viktig for helsen vår

Livsstilsykdommer er ikke bare resultat av våre egne valg. De er også et resultat av samfunnet rundt oss og hvordan det er bygd opp. 90/10-regelen sier at bare ti prosent av helsa vår avgjøres i helsevesenet, resten bestemmes av samfunnet rundt oss og hvordan det er organisert. Alt fra prisnivået på frukt og grønnsaker til antall kilometer sykkel- og gangsti virker inn på helsa vår. Alle ønsker god helse gjennom å ta sunne valg. Men det er ikke så lett å sykle til jobb om det ikke finnes sykkelsti der du bor. Og hvorfor skal brus være billigere enn melk? Fattigdomsfella fanger flere og flere, og man ser helt klart et klasse-skille i helse basert på økonomi og sosial status.

Folkehelseforum

Bokn kommune med 850 innbyggere satser nå i likhet med andre norske kommuner friskt på å legge til rette for en bedre folkehelse i kommunen. Folkehelse står øverst på

prioriteringslisten i samfunnsdelen til kommuneplanen – kommunen skal legge til rette for at det skal være enkelt å ta sunne valg. Med kommunale og fylkeskommunale midler er det ansatt ny folkehelsekoordinator som jobber sektorovergripende etter prinsippet «helse i alt vi gjør». Det er etablert et lokalt folkehelseforum som har en rådgivende funksjon overfor formannskap og kommune styre i alle spørsmål om folkehelsearbeid. Kommunen har med det sørget for å skape en tverrsektoriell arena for diskusjon og kompetanseheving innenfor folkehelsearbeid.

«Kjekt på Bokn»

Det er tilnavnet til den lokale arbeidsgruppen som utfører tiltakene som kommunen og folkehelseforumet ønsker få gjennomført innen folkehelsearbeidet. Gruppen er satt sammen av personer fra ulike lag, foreninger og næringsliv. Den representerer på mange måter «grasrota» på Bokn. Vi har flere gode eksempler på at dette arbeidet allerede bærer frukter:

- Utsiktspunkt Boknafjell med spesiell tilrettelegging for blinde/svaksynte
- Deltakelse i Holmenkollstafetten for kommuneansatte
- Trimgrupper og boccia for eldre
- Planlegging av naturstier

- Samarbeid skole og lokalt historielag med fokus sunn lokal (fiske)mat
- Styrking av lokal identitet – fyrlykta på Bokn kommet hjem
- Båtsertifikat til ungdommen og båtvett-dag
- Nytt mosjonsløp: «Boknafjellet opp»
- Føresvik indre kai – skape gode møteplasser
- Kampanje helsestasjon «Boknababy likes the boobes» – fokus amming

Med forankring i kommunens planverk, og med de rette personene og organene på plass, kan vi begynne å ane den framtidige gevinsten dette arbeidet i lille Bokn kommune på sikt kan føre med seg.

Helseteam for eldre

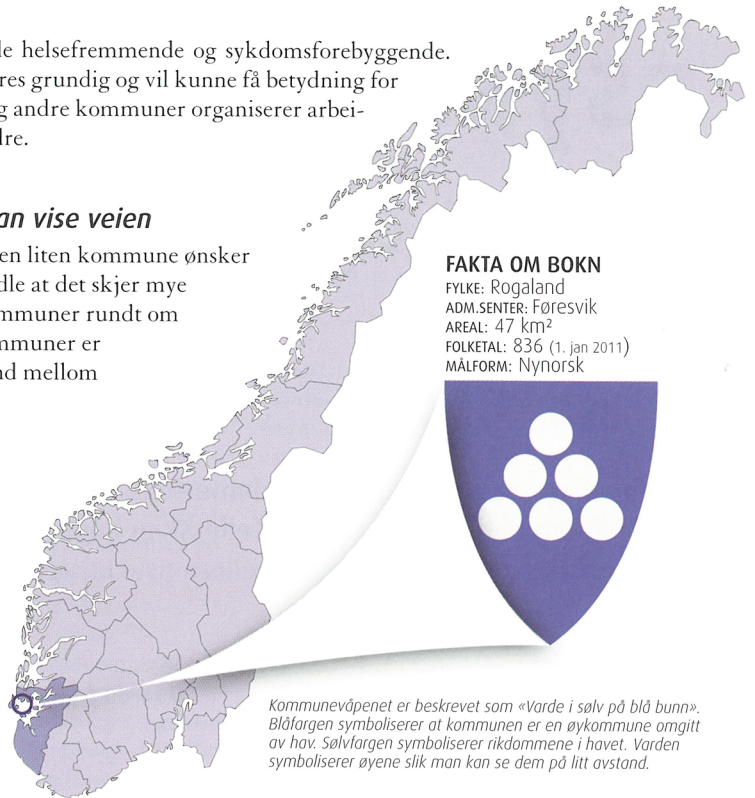
Bokn er også med i Helsetorgmodellen – et omhandlingsprosjekt mellom Helse Fonna (HF), Høgskolen Stord/Haugesund og de 19 kommunene i Helse Fonnas nedslagsfelt. Gjennom delprosjektet Helseteam for eldre får et utvalg eldre i Bokn og Haugesund kommune tilbud om et forebyggende hjemmebesøk av en spesielt opplært sykepleier. På dette besøket gis det individuelt tilpasset informasjon om kosthold, trening, fallforebygging m.m. og om hva kommunen kan bistå med (hjelpemidler, trygghetsalarm, dagsenter

osv). Formålet er både helsefremmende og sykdomsforebyggende. Prosjektet skal evalueres grundig og vil kunne få betydning for hvordan både Bokn og andre kommuner organiserer arbeidet sitt opp mot de eldre.

Små kommuner kan vise veien

Som «distriktslege» i en liten kommune ønsker jeg med dette å formidle at det skjer mye positivt også i små kommuner rundt om i Norge. I mindre kommuner er det ofte kortere avstand mellom styrt og styrende; mellom mottaker og utøver. Det er lettere å ha oversikt over befolkningen, lettere å få alle til å dra i samme retning, veien fra grasrota til makta er kort og prosjekter og gode ideer iverksettes effektivt.

Små kommuner kan i mange tilfeller vise veien videre for større kommuner, nettopp gjennom å utnytte fordelene med å være liten.

FAKTA OM BOKN

FYLKE: Rogaland
ADM.SENTER: Føresvik
AREAL: 47 km²
FOLKETAL: 836 (1. jan 2011)
MÅLFORM: Nynorsk

Kommunevåpenet er beskrevet som «Varde i sølv på blå bunn». Blåfargen symboliserer at kommunen er en øykommune omgitt av hav. Sølvfargen symboliserer rikdommene i havet. Varden symboliserer øyene slik man kan se dem på litt avstand.

dag.helge.ronnevik@bokn.kommune.no

Mosjonsturer i nærmiljøet for folk som trenger å bli mer fysisk aktive, er et av flere eksempler på kollektive folkehelseiltak. FOTO: HÅVARD MYKLEBUST/DNT

